

# การพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาล กลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12

## Developing Guidelines for Administration of the Philosophy of Sufficiency Economy (Local Sufficiency School) for Municipal Schools in the Provincial Group of Education 12

ธิปกรณ บัญทัน<sup>1</sup>, พีระศักดิ์ วรรณตร<sup>2</sup>

Thipakorn Boontan<sup>1</sup>, Peerasak Worachat<sup>2</sup>

Received: 16 January 2019

Revised: 7 April 2019

Accepted: 28 May 2019

### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาลกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12 ซึ่งเป็นการวิจัยและพัฒนา ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหาร การจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาลกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 43 คน และครู จำนวน 221 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนี PNI ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาลกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12 โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินแนวทาง จำนวน 7 คน ด้วยวิธีการสนทนากลุ่มและประเมินแนวทางการพัฒนา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาลกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12 โดยรวมอยู่ในระดับ

<sup>1</sup> นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทร. 043-722378  
อีเมล : kenniji\_m@hotmail.com

<sup>2</sup> ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทร. 043-754321  
อีเมล : Pee3wor@gmail.com

<sup>1</sup> Master Student Major Educational Administration and Development Faculty of Education Mahasarakham University. Tel. 043-722378 E-mail : kenniji\_m@hotmail.com

<sup>2</sup> Assistant professor Department of Curriculum and Instruction Faculty of Education Mahasarakham University Tel. 043-754321 E-mail : Pee3wor@gmail.com

ปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านหลักสูตรและการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาลกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน สำหรับการพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาลกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12 ที่ได้พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบ 5 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) กลไกการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา 4) แนวทางการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) 5) เงื่อนไขความสำเร็จ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ ผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่มได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์เพิ่มเติมและประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนา มีความเหมาะสมระดับมาก

**คำสำคัญ :** การบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น, แนวทางการบริหาร

## Abstract

The purpose of this research was to study the current state, desirable conditions, needs, and develop guidelines for Administration of the Philosophy of Sufficiency Economy (Local Sufficiency School) for Municipal Schools in The Provincial Group of Education 12. There were 2 phases of implementation in research and development. The phases included 1) studying the current state, desirable conditions and needs of the Administration of the Philosophy of Sufficiency Economy (Local Sufficiency School) for municipal schools in The Provincial Group of Education 12. The samples consisted of 43 school administrators and 221 teachers. The research instrument was a questionnaire. The statistics used for analyzing data were modified priority need index, mean and standard deviation. The second phase was 2) developing guidelines for Administration of Philosophy of Sufficiency Economy (Local Sufficiency School) for municipal schools in The Provincial Group of Education 12. Focus group discussion included 7 professionals as informants. The research instrument was an evaluation form. The statistics used for analyzing data were mean and standard deviation.

The results of the research revealed the following. The current state of Administration in Philosophy of Sufficiency Economy (Local Sufficiency School) for municipal schools in The Provincial Group of Education 12 was at a moderate level. Considering all items it was found that most of them were in the middle level, excluding curriculum and learning management and the development activities of students which were at a high level. Desirable conditions of Administration for the Philosophy of Sufficiency Economy (Local Sufficiency School) for municipal schools in The Provincial Group of Education 12 were at the highest level in all items. The result of Developing Guidelines

on Administration in Philosophy of Sufficiency Economy (Local Sufficiency School) for municipal schools in The Provincial Group of Education 12 were divided into 5 categories; 1) the principle, 2) the Purpose, 3) the Mechanism driving the philosophy of sufficiency economy to the school, 4) the management approach based on philosophy of sufficiency economy (Local Sufficiency School), and 5) the conditions of success. The guidelines were divided into 5 factors; 1) school management, 2) curriculum and learning management, 3) the development of students, 4) development of personnel, and 5) the results/imaging success. The results of studied categories were discussed among a focus group of experts for affirmation and suggestions. The results of possibility, suitability of developing guidelines were at high level.

**Keywords:** Administration in Philosophy of Sufficiency Economy, Local Sufficiency School, Administrative Guidelines.

## บทนำ

สถานการณ์ของโลกในยุคปัจจุบัน มีความท้าทายหลายประการต่อมนุษยชาติ ทั้งวิกฤตด้านสิ่งแวดล้อม ที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไม่เห็นคุณค่าเพื่อสนองความต้องการอันไม่สิ้นสุดของมนุษย์ วิกฤตการบริโภคเกินกำลังด้วยการกระตุ้นเร้าจากสื่อและกระแสโลกต่างๆ วิกฤตทางการเมืองที่ผู้คนใช้สิทธิเสรีภาพจนเกินขอบเขตขาดวินัยในการดำเนินชีวิต ไม่เคารพกติกาของสังคม เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเตรียมความพร้อมให้กับพลเมืองของสังคมในรุ่นต่อไป ให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุขอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเยาวชนที่กำลังอยู่ในวัยศึกษา ให้ได้รับการบ่มเพาะ และปลูกฝังวิธีคิดและการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ผ่านพ้นวิกฤตการณ์ต่างๆ ไปได้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2559ก) สอดคล้องกับรายงานของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) พบว่า เด็กและเยาวชนต้องเผชิญกับสถานการณ์ปัญหาต่างๆ อันเป็นอุปสรรคและเป็นอันตรายต่อการดำเนินชีวิตมีแนวโน้มที่ปัญหาจะเพิ่มความรุนแรง และซับซ้อนมากขึ้น โดยพบว่ามีความน่าห่วงใย อาทิ การมีเด็ก

และเยาวชนที่ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่มีอัตราเพิ่มสูงขึ้นด้วยปัญหาทางเศรษฐกิจที่พ่อแม่ต้องไปทำงานจึงให้ลูกอยู่กับปู่ย่าตายายหรือฝากคนอื่นดูแลแทน ในขณะที่การเข้าถึงการสื่อสารสมัยใหม่ทั้งโทรศัพท์คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตมากขึ้นจนอาจเกิดการใช้อย่างไม่เหมาะสม (จิราภรณ์ แผลงประพันธ์, 2555) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย (2555) สาเหตุของปัญหาการศึกษาไทยว่า ไม่ใช้การขาดทรัพยากร เนื่องจากรัฐได้จัดสรรงบประมาณทางการศึกษาเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากไม่น้อยกว่าประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเดียวกัน แต่เป็นเพราะการขาดประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร เป็นผลให้สถานศึกษา ไม่สามารถนำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ได้อย่างคุ้มค่าได้ เนื่องจากการดำเนินงานไม่ได้อยู่บนหลักการของการแก้ไขปัญหาอย่างแท้จริง ซึ่งมีพฤติกรรมหลายอย่างที่ไม่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งการบริโภคอย่างไม่พอเพียง การลงทุนอย่างไม่พอเพียง การก่อหนี้อย่างไม่พอเพียงรวมถึงการขาดธรรมาภิบาลที่ดี (ฉลองภพ สุธงการกาญจน์, 2559)

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งเป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติใน

การดำเนินชีวิต โดยยึดหลักพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี บนพื้นฐานจิตใจที่มีคุณธรรม และใช้ความรู้อย่างรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง เพื่อให้ชีวิตสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมที่ทุกคน องค์การ ชุมชน ทุกประเทศ สามารถนำไปใช้ในทุกกิจกรรม ทุกสาขาอาชีพ และทุกระดับ เพื่อให้เกิด การพัฒนาที่สมดุล มั่นคง และยั่งยืน (มูลนิธิยุวสถิรคุณ, 2560) โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560-2564) ได้สานต่อการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาประเทศที่มีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 ตลอดจนประเด็นการปฏิรูปประเทศ เพื่อมุ่งสู่ “ความ มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” นำสู่กระบวนการจัดการศึกษาที่มุ่งให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) และสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (2560-2564) (2559) แต่พบว่า การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา เป็นแนวทางสำคัญในการปลูกฝังเยาวชนให้มีภูมิคุ้มกันในยุคศตวรรษที่ 21 มีข้อจำกัด โดยพิจารณาจากสัดส่วนของจำนวนสถานศึกษาทั้งหมดเปรียบเทียบกับจำนวนสถานศึกษาพอเพียง จึงส่งผลให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตลอดจนแผนพัฒนาการศึกษาชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 9 จนถึงฉบับปัจจุบัน ยังไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้คือ เพื่อให้คนไทยมีลักษณะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ มีวินัย มีทัศนคติและพฤติกรรมตาม

บรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีความเป็นพลเมืองตื่นรู้ มีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันสถานการณ์ มีความรับผิดชอบและทำประโยชน์ต่อส่วนรวม มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีความเจริญงอกงามทางจิตวิญญาณ มีวิถีชีวิตที่พอเพียงและมีความเป็นไทย”เพื่อนำสู่การพัฒนาประเทศชาติที่ยั่งยืนได้ (กระทรวง ศึกษาธิการ, 2559)

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาถือเป็นนโยบายที่สำคัญประการหนึ่งที่ยังคงการปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาในสังกัดทุกระดับ ถือปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2553) เพื่อต้องการให้นักเรียนมีทักษะในการดำรงชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และให้ความสำคัญกับความเป็นท้องถิ่น และความเป็นไทย พร้อมทั้งจะนำความรู้ความสามารถไปใช้ในการพัฒนาชุมชนของตนเอง ด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นพื้นฐานในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ สร้างทักษะชีวิต ให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2554)

ดังนั้น สถานศึกษาในฐานะหน่วยงานการศึกษา จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่มีปัญหาความรุนแรงทางสังคมมากยิ่งขึ้น ทั้งสภาวะทางสังคม ความเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตคน การเข้าถึงเทคโนโลยี ความหลากหลายและความขัดแย้ง และประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ (จารุวัฒน์ สองเมือง, 2559) ดังนั้นการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงให้รองรับศตวรรษที่ 21 จึงควรมุ่งสร้างพฤติกรรมให้เยาวชนเป็นบุคคลที่คิดในเชิงบวก เพื่อปลูกฝังให้รู้จักคิดเชิงนวัตกรรม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตพอเพียง อย่างลงตัว (สำนักบริหารการมัธยมศึกษาตอนปลาย กระทรวง

ศึกษาธิการ, 2556) การบริหารจัดการทรัพยากรในสถานศึกษา ต้องได้รับการแก้ไขปัญหอย่างเร่งด่วนของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารทรัพยากรอย่างคุ้มค่า รวมทั้งการพัฒนาที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการแก้ไขปัญหา และเพื่อให้การขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาเป็นไปทั้งระบบ จากส่วนกลาง สู่ส่วนภูมิภาค

จากข้อมูลที่ผ่านมา สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 2,059 แห่ง (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2560) ได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการในสถานศึกษา โดยสามารถเป็นแบบอย่างการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “สถานศึกษาพอเพียง” จำนวน 41 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 2.63 (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2559ข) สำหรับสถานศึกษาในกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12 (จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดกาฬสินธุ์) จำนวน 147 แห่ง ได้รับการคัดเลือกเป็นสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “สถานศึกษาพอเพียง” จนถึงปัจจุบัน จำนวน 3 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 0.19 (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2553)

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12 และเห็นว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะส่งผลดีต่อการบริหารสถานศึกษาในสังกัดส่วนท้องถิ่นในอนาคต จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาลกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12 ขึ้น เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เห็นความสำคัญและนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้เป็นแนวทางในการ

พัฒนาสถานศึกษาของตนเองให้มีความอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานของความรู้ และคุณธรรม ตลอดจนมีความมั่นใจในขอรับการประเมินเป็นโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่นเพิ่มมากยิ่งขึ้น ท้ายที่สุด ผลประโยชน์ในการดำเนินการจะเกิดขึ้นกับผู้เรียนซึ่งเป็นผลิตผลสำคัญในการจัดการศึกษาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ใช้ชีวิตบนหลักการของความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี อยู่บนพื้นฐานของความรู้คู่คุณธรรม

## วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาลกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12

2. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาลกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12

## วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็น การวิจัย และพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาลกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12 เป็นการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น เพื่อนำมาสร้างแบบสอบถามในการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แล้วหาความความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทาง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในสถานศึกษาของเทศบาลสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12 จำนวน 796 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 264 คน แล้วใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list) เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้ออยู่ระหว่าง 0.80-1.00 มีค่าอำนาจจำแนก ( $r$ ) รายข้ออยู่ระหว่าง 0.54-0.94 และค่าความเชื่อมั่น ( $\alpha$ ) ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.99 โดยผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามจำนวน 270 ฉบับ ได้รับการตอบกลับจำนวน 264 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.78

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และการหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index)

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาลกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12

1. การศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) โดยผู้วิจัยได้เข้าศึกษาดูงาน พร้อมสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้เกี่ยวข้องจำนวน 6 คน ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านเป่าวิทยา องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ จังหวัด

ชัยภูมิ, โรงเรียนเทศบาล 5 (วัดป่าจิตตสามัคคี) เทศบาลนครนครราชสีมา จ.นครราชสีมา และโรงเรียนเทศบาลวัดป่าเรไร เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสังเคราะห์บทสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งการศึกษาเอกสาร การสังเกตสภาพแวดล้อม และสิ่งที่พบเห็นในโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices)

2. การตรวจสอบยืนยัน/ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาโดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) แล้วดำเนินการประเมินแนวทางตามคู่มือที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น พร้อมนำข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาจากผู้ทรงคุณวุฒิไปจัดทำแนวทางการพัฒนาฉบับสมบูรณ์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับประเด็นข้อเสนอแนะการพัฒนาแนวทางของผู้ทรงคุณวุฒิ

## ผลการศึกษา

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาลกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12 พบว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และลำดับ

ความต้องการจำเป็น (PNI<sub>Modified</sub>) ในการพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา

มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ และด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ตามลำดับ (ดังตาราง 1)

**ตารางที่ 1** แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ค่าเฉลี่ยดัชนีความต้องการปรับปรุง และลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวม

| องค์ประกอบ                                    | สภาพปัจจุบัน |      |         | สภาพที่พึงประสงค์ |      |           | PNI <sub>Modified</sub> | ลำดับความต้องการจำเป็น |
|-----------------------------------------------|--------------|------|---------|-------------------|------|-----------|-------------------------|------------------------|
|                                               | $\bar{X}$    | S.D. | แปลผล   | $\bar{X}$         | S.D. | แปลผล     |                         |                        |
| 1. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา               | 3.35         | 0.69 | ปานกลาง | 4.62              | 0.51 | มากที่สุด | 0.38                    | 1                      |
| 2. ด้านหลักสูตรและการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ | 3.51         | 0.74 | มาก     | 4.71              | 0.51 | มากที่สุด | 0.34                    | 4                      |
| 3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน             | 3.55         | 0.77 | มาก     | 4.71              | 0.50 | มากที่สุด | 0.33                    | 5                      |
| 4. ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา            | 3.51         | 0.72 | ปานกลาง | 4.73              | 0.50 | มากที่สุด | 0.35                    | 3                      |
| 5. ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ                  | 3.42         | 0.68 | ปานกลาง | 4.69              | 0.51 | มากที่สุด | 0.37                    | 2                      |
| รวม                                           | 3.47         | 0.72 | ปานกลาง | 4.69              | 0.50 | มากที่สุด |                         |                        |

2. ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาลกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12 ที่ได้พัฒนาขึ้นมีส่วนประกอบ 5 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการ ซึ่งเป็นเหตุผลความจำเป็นในการพัฒนาแนวทางครั้งนี้ 2) จุดมุ่งหมายของการพัฒนาที่มุ่งหวังให้เกิดขึ้นในกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12 3) กลไกการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา เป็นแผนผังขั้นตอนการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา 4) แนวทางการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) ซึ่งเป็นรายละเอียดของขั้นตอนการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาที่เกี่ยวข้องใน 5 ด้าน ครอบคลุมการปฏิบัติงาน จุดประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด วิธีดำเนินงาน และการประเมินผล 5) เงื่อนไขความสำเร็จ โดยเป็นปัจจัยที่จะส่งผลให้การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาประสบผลสำเร็จได้ โดยแบ่งออกเป็น

5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำหลักคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมา กำหนดนโยบาย บริหารวิชาการ บริหารงบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารงานทั่วไป โดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) ในการปฏิบัติงาน 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้การดำเนินขั้นตอนตั้งแต่การกำหนดหน่วยการเรียนรู้ จัดทำแผน สื่อการสอน แหล่งเรียนรู้ การวัด ประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการตรวจสอบการปฏิบัติทุกขั้นตอนเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขในครั้งต่อไป 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดให้มีกิจกรรมที่หลากหลาย โดยสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเน้นการมีส่วนร่วมในการวางแผน ปฏิบัติกิจกรรม ติดตามผลการจัดกิจกรรม นำมาปรับปรุงแก้ไขการจัดการกิจกรรมผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ 4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา จะต้องมีการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบ แล้วนำผลการพัฒนามาประยุกต์ใช้ในการ

จัดการเรียนการสอนและชีวิตประจำวัน 5) ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ มอบหมายให้บุคลากรนักเรียน ให้มีส่วนในการรับผิดชอบ ดูแลการจัดสถานที่ที่มีความเรียบร้อย สะอาด ปลอดภัย มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดกิจกรรมเพื่อสร้างค่านิยมให้นักเรียน ครู ผู้บริหารปฏิบัติตน อย่างเป็นเหตุเป็นผล พอประมาทกับศักยภาพของตน และสอดคล้องกับสภาพสังคม รวมถึงมีการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ และผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนา พบว่า มีความเหมาะสมระดับมาก และผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ คือ การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ให้ประสบความสำเร็จ ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจากผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา สร้างทัศนคติที่ดี สร้างพลังใจ สร้างความเชื่อ (Mindset) เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา ผู้บริหาร คณะครู มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมสามารถประยุกต์สู่การเรียนการสอนในชั้นเรียน จนเป็นแบบอย่างสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในวงกว้าง ใช้กระบวนการตามวงจรคุณภาพในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ตลอดจนการเรียนรู้ ฝึกฝน ถอดบทเรียนจากการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอ

## สรุปและอภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาลกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดย

รวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และลำดับความต้องการจำเป็น (PNI<sup>Modified</sup>) ในการพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ และด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สถานศึกษาในกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12 ต้องได้รับการพัฒนาให้มีความสามารถในการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาซึ่งมีความต้องการจำเป็นมากที่สุด โดยจากผลที่ปรากฏเช่นนี้เพราะว่า กระบวนการบริหารสถานศึกษา ไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษาอย่างเพียงพอ โดยอาจเกิดจากกระบวนการบริหารไม่สอดคล้องกับหลักการบริหารสถานศึกษา คือ กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน นับตั้งแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมและคุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่างๆ ที่อาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีต่อบุคคล เพื่อให้บุคคลพัฒนาตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำรงชีวิตอยู่ (สุธรรม ธรรมทัศนานนท์, 2558) ถึงแม้ว่าความพอเพียงไม่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการศึกษา แต่มีความสัมพันธ์ในเชิงของภาวะผู้นำ แนวคิดเรื่องความพอเพียงยังไม่ได้ถูกป้อนเข้าในกระบวนการการศึกษาอย่างแท้จริง แนวคิดของความพอเพียงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติมีผลกระทบทั้งในเชิงของการเปรียบเทียบ และการปฏิบัติสำหรับองค์กรทางการศึกษา และผู้นำองค์กรความพอเพียงได้ (Bottery, 2012) สอดคล้องกับการวิจัยของสุนทร จงเพียร (2556), ศรีเรือน ยัมย่อง (2556), รัตนา หลวงกลาง (2558), ทักษกร กรุณวงศ์ (2558) และการวิจัยของสินีนาด นาคลออ (2559) ที่พบว่า

สภาพปัจจุบันของการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีการปฏิบัติงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนา หลวงกลาง (2558) และสินีนาถ นาคลอ (2559) ที่พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติมากกว่าด้านอื่น และด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติต่ำที่สุด

2. จากผลการพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาลกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12 ที่ได้พัฒนาขึ้นมีส่วนประกอบ 5 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) กลไกการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา 4) แนวทางการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) 5) เงื่อนไขความสำเร็จ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย บริหารวิชาการ บริหารงบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารงานทั่วไป โดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) ในการปฏิบัติงาน ด้านหลักสูตรและการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้การดำเนินขั้นตอนตั้งแต่การกำหนดหน่วยการเรียนรู้ จัดทำแผน สื่อการสอน แหล่งเรียนรู้ การวัดประประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการตรวจสอบการปฏิบัติทุกขั้นตอนเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขในครั้งต่อไป ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดให้มีกิจกรรมที่หลากหลาย โดยสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเน้นการมีส่วนร่วมในการวางแผน ปฏิบัติกิจกรรม ติดตามผลการจัดกิจกรรมนำมาปรับปรุงแก้ไขการจัดกิจกรรมผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา จะต้องมีการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบ

แล้วนำผลการพัฒนามาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและชีวิตประจำวัน ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ มอบหมายให้บุคลากร นักเรียน ให้มีส่วนในการรับผิดชอบ ดูแลการจัดสถานที่ที่มีความเรียบร้อย สะอาด ปลอดภัย มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดกิจกรรมเพื่อสร้างค่านิยมเพื่อให้นักเรียน ครู ผู้บริหารปฏิบัติตน อย่างเป็นเหตุเป็นผล พอประมาณกับศักยภาพของตน และสอดคล้องกับสภาพสังคม รวมถึงมีการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ และผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนา พบว่า มีความเหมาะสมระดับมาก และผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ คือ การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ให้ประสบผลสำเร็จ ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจากผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา สร้างทัศนคติที่ดี สร้างพลังใจ สร้างความเชื่อ (Mindset) เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา ผู้บริหาร คณะครู มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมสามารถประยุกต์สู่การเรียนการสอนในชั้นเรียน จนเป็นแบบอย่างสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในวงกว้าง ใช้กระบวนการตามวงจรคุณภาพในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตลอดจนการเรียนรู้ ผักผ่อน ถอดบทเรียนจากการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการประสานความร่วมมือแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนตามหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยผลปรากฏเช่นนี้เพราะว่าการพัฒนาแนวทางที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นการพัฒนาที่มีการเปลี่ยนแปลงละเอียดละน้อย โดยผ่านลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ไปสู่ระดับที่สามารถขยายตัวขึ้นเติบโตขึ้น มีการปรับปรุงให้ดีขึ้น (ปรกรณ์ ปรียากร,

2538) โดยยึดหลักการบริหารสถานศึกษาตามวงจรคุณภาพ (PDCA) (อภิชา ประกอบแสง, 2555) แนวทางที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา สถานศึกษา ควรนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ภายใต้เงื่อนไขของความรู้อยู่ และคุณธรรม มาใช้เป็นหลักคิดในการวางแผนการทำงาน กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยการถอดบทเรียนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายหลังการปฏิบัติจริง 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดกิจกรรมที่สอดคล้องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเน้นการมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติกิจกรรม 4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา มีการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ให้มีความรู้ความเข้าใจ มีทัศนคติ แนวคิด สร้างพลังใจ สร้างความเชื่อ (Mindset) ปลูกฝังเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แล้วนำผลการพัฒนามาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและชีวิตประจำวัน และ 5) ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ ซึ่งผู้บริหาร ครู นักเรียน ปฏิบัติตนอย่างเป็นเหตุเป็นผล มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม (ปริญญ์ ธรรมปียา,

2558) สอดคล้องกับการวิจัยของอดิสร บุญโนนแต่ (2559) และเชาวเรศ ใจทัต (2559) ที่พบว่า ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่มาก และสอดคล้องกับการวิจัยของสาคร มหาหิงค์ (2555), ปณิธาน เป็รื่องนนท์ (2556) และมนธิชา วงวิภาค (2559), ทักษกร กรุณวงศ์ (2558) ที่พบว่า แนวทางการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษามีดังนี้ คือ 1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาดำเนินการสร้าง ความเข้าใจและความตระหนักให้แก่บุคลากรในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรสอดคล้องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน กิจกรรมการขับเคลื่อนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และหลักสูตรท้องถิ่น เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนพัฒนาผู้เรียนครอบคลุมทุกด้าน โดยสอดคล้องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ส่งเสริมให้บุคลากรได้เพิ่มพูนความรู้ 5) พัฒนาสถานศึกษาและจัดอบรมให้ความรู้ผู้บริหาร ครู นักเรียนให้มีลักษณะความพอเพียง

## เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2553). ผลการคัดเลือกสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปี 2552. หนังสือที่ มท 0893.2/ว138.
- \_\_\_\_\_. (2554). การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา. หนังสือที่ มท 0893.2/ว1546.
- \_\_\_\_\_. (2559ก). คู่มือแนวทางการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- \_\_\_\_\_. (2559ข). ที่ มท 0816.3/ว1574 หนังสือราชการ เรื่อง การประเมินสถานศึกษาพอเพียงเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ปี 2559. 15 สิงหาคม 2559.

- \_\_\_\_\_. (2560). *สรุปข้อมูล อปท ทั่วประเทศ*. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/abt/summarize.jsp>. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 19 กรกฎาคม 2560].
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- จารุวัฒน์ สองเมือง. (2559). *การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <https://www.deepsouthwatch.org/node/8009>. [สืบค้นเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2561].
- จิราภรณ์ แผลงประพันธ์. (2555). *แนวโน้มปัญหาเด็กซับซ้อนขึ้น ที่ตำรวจไอจีรัฐยอมรับข้อมูล-ปรับวิธีแก้ไข*. [ออนไลน์]. ได้จาก: [http://m.prachachat.net/news\\_detail.php?newsid=1352948048](http://m.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1352948048). [สืบค้น 12 มกราคม 2561].
- ฉลองภพ สุธงการกาญจน์. (2559). คลังสมองกับมายาคติของ “ความรู้”: กรณีศึกษาสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, 9(2), 1-17.
- ชาวเรศ ใจหัด. (2559). *การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทักษกร กรุณวงศ์. (2558). *แนวทางพัฒนาการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในจังหวัดกำแพงเพชร*. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ปรกรณ์ ปรียากร. (2538). *ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สามเจริญพานิช.
- ปณิธาน เปื่องนนท์. (2556). *การศึกษาความพร้อมและความคาดหวังการปฏิบัติงานสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ปริญนุช ธรรมปิยา. (2558). *การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์เพชรรุ่ง.
- มนธิชา วรวิภาค. (2559). *แนวทางการบริหารสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2560). *ความหมายและคำอธิบายหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.sufficiencyeconomy.org/sufficiency-meaning>. [สืบค้นเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2561].
- รัตนา หลวงกลาง. (2558). *แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2*. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 9(พิเศษ), 589-600.
- ศรีเรือน ยิ้มย่อง. (2556). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท สิงห์บุรีและอ่างทอง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

- สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย. (2555). *ยกเครื่องการศึกษาไทย:สู่การศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://thaipublica.org/2012/02/ammr-reform-of-education>. [สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2561].
- สาคร มหาหิงค์. (2555). *การพัฒนากระบวนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักบริหารการมัธยมศึกษาตอนปลาย กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. [ออนไลน์]. ได้จาก: [https://webs.rmutl.ac.th/assets/upload/files/2016/09/20160908101755\\_51855.pdf](https://webs.rmutl.ac.th/assets/upload/files/2016/09/20160908101755_51855.pdf). [สืบค้นเมื่อวันที่ 22 มกราคม 2561].
- สินีนาถ นาคลออ. (2559). *แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงต้นแบบจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2558). *หลักการ ทฤษฎี และการปฏิบัติทางการบริหารและพัฒนาการศึกษา*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุนทร จงเพียร. (2556). *การบริหารสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*.
- อดิสร บุญโนนแต่. (2559). *การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบสำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*.
- อภิชา ประกอบแสง. (2555). *PDCA วงจรการบริหารงานคุณภาพ*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://colacooper.blogspot.com/2012/09/pdca.html>. [สืบค้น 1 กุมภาพันธ์ 2561].
- Bottery, M. (2012). Leadership, the logic of sufficiency and the sustainability of education. *Education Management Administration & Leadership*, 40(4), 449-463.
- Krejcie, R. V., and Morgan, D. W. (1970). Determining Sampling Size for Research Activities. *Journal of Education and Psychological Measurement*, 10(11), 308.